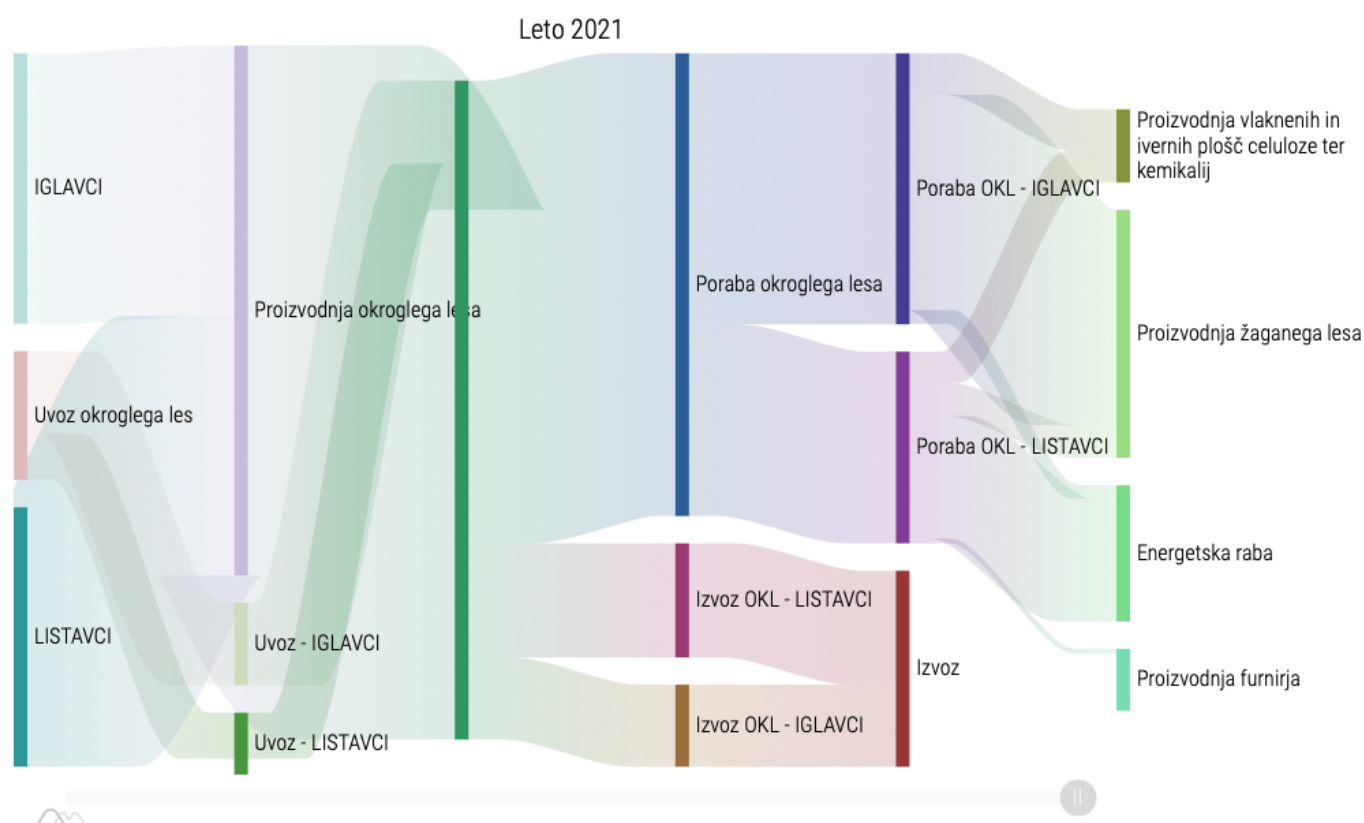

Predelava lesa v industriji se povečuje

Špela Ščap, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 07.11.2022 (<https://doi.org/10.20315/IG.2022.0051>)

Na Gozdarskem inštitutu Slovenije spremljamo tokove okroglega lesa po enotni metodologiji že več kot desetletje. V nadaljevanju prikazujemo nekaj ključnih značilnosti proizvodnje, zunanje trgovine in porabe okroglega lesa v letu 2021. Metodologija spremljanja proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov (v nadaljevanju GLS), zunanje trgovine z GLS ter porabe le teh je opisana v več virih (npr. Krajnc in Piškur, 2006; Piškur, 2010; Piškur, 2012; Ščap in Krajnc, 2021; Ščap, 2022). Zaradi tega se v prispevku osredotočamo na rezultate analiz tokov lesa ter podajamo strokovno oceno kazalnika »Tokovi okroglega lesa v Sloveniji«, ki poleg drugih kazalnikov nakazuje stanje gozdno-lesnega sektorja v državi.

Proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov v letu 2021

Obseg proizvodnje GLS je bil v letu 2021 3,81 milijona neto kubičnih metrov kar je 5 % manj kot leta 2020 in je bil najnižji po letu 2013. Od tega so v proizvodnji iglavci in listavci zastopani v enakem deležu (50 %), kar se je zgodilo prvič v zgodovini Slovenije. V strukturi proizvodnje GLS iglavcev se povečuje delež hlodov za žago in furnir; le ta je v letu 2021 znašal 79 %, kar je 4 % več kot v povprečju obdobja 2016–2020. V strukturi proizvodnje GLS iglavcev pa se zmanjšuje delež lesa za celulozo in plošče, ki je v obdobju 2016–2020 v povprečju znašal 18 %, v letu 2021 pa le 14 %, kar je najmanj po letu 2013. Podobno kot pri iglavcih, se tudi pri listavcih povečuje delež hlodov za žago in furnir v skupni proizvodnji in sicer je le ta v letu 2021 znašal 25 %, kar je največ po letu 2007. Se je pa v letu 2021 zmanjšal obseg proizvodnje lesa za celulozo in plošče listavcev v primerjavi z letom 2019 in 2020, vendar je kljub temu večji od proizvodnje te skupine GLS v letih 2017 in 2018. Glede na lastništvo gozdov, z 72 % prevladuje proizvodnja GLS iz zasebnih gozdov, ki je v letu 2021 znašala 2,73 milijona m³.

Preglednica 1: Gozdni lesni sortimenti pridobljeni v Sloveniji (v 1.000 m³); 2019–2021

SKUPINE GLS	2019			2020			2021		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Hlodovina	2.123	352	2.476	1.624	348	1.971	1.510	467	1.977
Les za celulozo in plošče	492	500	992	346	479	825	262	410	673
Drug okrogel industrijski	20	47	67	15	37	52	18	32	50
Les za kurjavo	163	1.032	1.195	135	1.013	1.148	118	997	1.115
Skupaj	2.798	1.931	4.729	2.120	1.877	3.996	1.908	1.907	3.815

Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti v letu 2021

Izvoz GLS se zmanjšuje in je v letu 2021 znašal 1,345 milijona m³, kar je 14 % manj v primerjavi z letom 2020. V strukturi izvoza pa se povečuje izvoz okroglega industrijskega lesa listavcev (619.000 m³ v letu 2021 kar je z izjemo leta 2015 rekorden podatek). Največ količin GLS smo lani izvozili v Italijo, kjer s 63 % prevladuje industrijski les listavcev, predvsem bukve. Uvoz GLS narašča in je v letu 2021 znašal rekordnih 889.000 m³, kar je 4 % več kot leta 2020. V strukturi uvoza je z 287.000 m³ prevladoval uvoz hlodovine iglavcev. V zadnjih dvajsetih letih je uvoz hlodovine iglavcev lani prvič presegel izvoz. V letu 2021 smo največ količin GLS uvozili iz Hrvaške, od koder 56 % količin predstavlja industrijski les listavcev. Lani smo prvič po letu 1991 zabeležili zunanjetrgovinski primanjkljaj pri skupini hlodi za žago in furnir iglavcev, kar kaže na večjo porabo od proizvodnje. Zunanjetrgovinski primanjkljaj je bil v letu 2021 značilen tudi pri skupini les za celulozo in plošče iglavcev in drug okrogli industrijski les, kar se je zgodilo prvič po letu 2006.

Preglednica 2: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti – uvoz, izvoz in zunanjetrgovinska bilanca (v 1.000 m³); 2020–2021

SKUPINE GLS	2020			2021		
	UVOZ	IZVOZ	IZVOZ-UVOZ	UVOZ	IZVOZ	IZVOZ-UVOZ
Okrogli les – skupaj, od tega:	855	1.558	702	889	1.345	456
• Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	717	1.357	641	711	1.144	433
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	597	821	224	551	525	- 26
<i>Hlodi za žago in furnir, iglavci</i>	367	523	157	287	286	-1
<i>Les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci</i>	230	298	68	264	239	-25
– Okrogli industrijski les, listavci	120	536	416	160	619	459
• Les za kurjavo - skupaj	139	200	61	178	201	24

Poraba gozdnih lesnih sortimentov v letu 2021

Poraba GLS je v lanskem letu znašala 3,36 milijonov m³, kar je 2 % več kot leta 2020. Od tega je bilo po oceni porabe slovenskega lesa 74 %. V strukturi porabe GLS prevladuje poraba industrijskega lesa (tj. hlodi za žago in furnir, les za celulozo in plošče ter drug okrogel industrijski les) in sicer je v letu 2021 le ta znašala 2,27 milijonov m³. Pri porabi okroglega industrijskega lesa v zadnjih treh letih z 80 % prevladujejo iglavci. V strukturi porabe GLS je v letu 2021 s 45 % oziroma 1,51 milijoni m³ prevladovala poraba hlodov za žago in furnir iglavcev. Po ocenah se je delež porabe hlodov za žago in furnir iglavcev iz slovenskega lesa v letu 2021 povečal v primerjavi z letom 2020 in je znašal okrog 80 %.

Največ GLS so v letu 2021 predelala podjetja v industriji žaganega lesa in furnirja (nad 1,7 milijonov m³), od tega je s 85 % prevladovala predelava iglavcev. Sledijo industrije lesnih kompozitov, mehanske celuloze in kemikalij, ki so skupno predelale 0,51 milijona m³ (+3 % v primerjavi z 2020), od tega je bilo 56 % lesa iglavcev. Velik porabnik GLS so gospodinjstva, ki kljub trendu zmanjševanja porabe v zadnjih letih, še vedno porabijo nad milijon m³ lesa za kurjavo letno, vendar del tega izvira tudi iz negozdnih virov.

Ocena kazalnika Tokovi okroglega lesa v Sloveniji v letu 2021

Obseg proizvodnje GLS iz zasebnih gozdov je še vedno premajhen glede na razpoložljive količine in je povečan le v letih obsežnih sanitarnih sečenj. Delež izvoza GLS za predelavo v industriji glede na proizvodnjo se v zadnjih treh letih počasi zmanjšuje, vendar je v letu 2021 še vedno predstavljal 42 % proizvodnje GLS (kjer upoštevamo, da del izvoza lahko izvira tudi iz uvoza). Vrednost koeficienta poraba/proizvodnja GLS za predelavo v industriji se od leta 2016 naprej povečuje in je v letu 2020 znašala 0,77, v letu 2021 pa 0,84, kar pomeni, da se predelava teh sortimentov povečuje. Povprečna vrednost koeficienta ostalih evropskih držav je v letu 2020 znašala 1,00. V letu 2022 napovedujemo nekoliko povečan obseg proizvodnje GLS v primerjavi z letom 2021, predvsem zaradi gradacije podlubnikov v poletnem in jesenskem času. Zaradi nepredvidljivih razmer na trgu lesa ter energetske krize v letu 2022, so napovedi tokov GLS v letošnjem letu in prihodnjih letih negotove.

Več informacij o tokovih okroglega lesa v Sloveniji je prosto dostopnih na povezavi (<https://wcm.gozdis.si/sl/podatki/kazalniki/podatki/2021090721292844/tokovi-okroglega-lesa/>).

Viri

KRAJNC, Nike, PIŠKUR, Mitja. 2006. Tokovi okroglega lesa in lesnih ostankov v Sloveniji = Roundwood and wood waste flow analysis for Slovenia. Zbornik gozdarstva in lesarstva, št. 80, 31-54.

PIŠKUR, Mitja. 2010. Proizvodnja, izvoz in uvoz okroglega lesa = Roundwood production, export and import. Gozdarski vestnik, letn. 68, št. 9, 442-445.

PIŠKUR, Mitja. 2012. Poraba industrijskega okroglega lesa v Sloveniji = Industrial roundwood consumption in Slovenia. Gozdarski vestnik, letn. 70, št. 4, 179-182.

ŠČAP, Špela, KRAJNC, Nike. 2021. Tokovi okroglega lesa v Sloveniji. Gozdarski vestnik, 79, 7/8: 251-258.

ŠČAP, Špela. 2022. Tokovi okroglega lesa. V: TRIPLAT, Matevž (ur.). Kazalniki gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji. Ljubljana, Gozdarski inštitut Slovenije, Založba Silva Slovenica: 48-59 s. DOI: 10.20315/SFS.183.